ARREST VAN HET HOF (Vierde Kamer)
17 december 1987 *

In zaak 147/87,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het tribunal des affaires de sécurité sociale te Nanterre, in het aldaar aanhangig geding

tussen

S. Zaoui, te Nanterre,

en

Caisse régionale d'assurance maladie de l'Île-de-France (CRAMIF), te Parijs,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van het gemeenschapsrecht, met name van verordening nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale-zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB 1971, L 149, blz. 2),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

samengesteld als volgt: G. C. Rodríguez Iglesias, kamerpresident, T. Koopmans en C. Kakouris, rechters,

advocaat-generaal: J. L. da Cruz Vilaça
griffier: B. Pastor, administrateur

gelet op de opmerkingen ingediend door:

— de Franse regering, vertegenwoordigd door E. Belliard en C. Chavance als gemachtigden,

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door J. Griesmar, lid van haar juridische dienst, als gemachtigde,

* Procestaal: Frans.

gezien het rapport ter terechtzitting en ten vervolge op de mondelinge behandeling op 17 november 1987,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 9 december 1987,

het navolgende

Arrest

1 Bij vonnis van 9 oktober 1986, ingekomen ten Hove op 11 mei 1987, heeft het tribunal des affaires de sécurité sociale te Nanterre krachtens artikel 177 EEG-Verdrag twee prejudiciële vragen gesteld over de uitlegging van het gemeenschapsrecht, met name van verordening nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale-zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB 1971, L 149, blz. 2).

2 Deze vragen zijn gerezen in een geschil tussen de Caisse régionale d'assurance maladie de l'Île-de-France (hierna: CRAMIF) en S. Zaoui. Zaoui, die geboren is in Algerije en gehuwd met een Franse vrouw, ontvangt een Frans invaliditeitspensioen. De CRAMIF heeft geweigerd hem de aanvullende uitkering van het Fonds national de solidarité toe te kennen.

3 Volgens de Franse wetgeving wordt de aanvullende uitkering toegekend aan personen die een ouderdoms- of invaliditeitsuitkering genieten en onvoldoende inkomsten hebben; zij wordt toegekend door het Fonds national de solidarité, een in 1956 opgerichte instelling ter bevordering van de bescherming van bejaarden en invaliden, met name door verbetering van pensioenen, renten en ouderdomsuitkeringen.

4 De CRAMIF weigerde Zaoui de aanvullende uitkering op grond dat hij niet de Franse nationaliteit bezat en daarom niet in aanmerking kwam voor dat voordeel. De verwijzende rechter preciseert dienaangaande, dat betrokkene inderdaad niet de Franse nationaliteit bezit en niet heeft gesteld een andere nationaliteit te bezit-

ten, en dat hem voorts bij besluit van het Office français de protection des réfugiés et apatrides de erkenning als staatloze is geweigerd.

5 Voor de verwijzende rechter voerde Zaoui aan, dat hij als gezinslid van een gemeenschapsonderdaan — zijn echtgenote bezit immers de Franse nationaliteit — recht had op de uitkering van het Fonds de solidarité. De CRAMIF van haar kant betoogde, dat de aanvullende uitkering van het Fonds national de solidarité niet binnen de werkingssfeer van de gemeenschapsverordeningen op het gebied van de sociale zekerheid valt, omdat zij geen uitkering van sociale zekerheid is, doch een bijstandsuitkering, waarvoor die verordeningen niet gelden.

6 In die omstandigheden heeft de verwijzende rechter het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Valt de toepassing van het Fonds national de solidarité overeenkomstig de artikelen L 685 (oud) en L 707 (oud) van de code de la sécurité sociale binnen de werkingssfeer van verordening nr. 1408/71 of van enige andere gemeenschapsverordening ?

2) Kan Zaoui, die zelf niet de Franse nationaliteit bezit (en die tot nu toe ook niet als staatloze is erkend), doch wiens echtgenote wel de Franse nationaliteit bezit, een beroep doen op de gemeenschapsregelingen ?"

7 Voor een nadere uiteenzetting van de feiten van de zaak en de door de Franse regering en de Commissie bij het Hof ingediende opmerkingen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting. Deze elementen van het dossier worden hierna slechts weergegeven voor zover dat noodzakelijk is voor de redenering van het Hof.

De eerste vraag

8 De eerste vraag betreft de materiële werkingssfeer van verordening nr. 1408/71 in verband met de krachtens de Franse wetgeving door het Fonds national de solida-

rité betaalde aanvullende uitkering. Deze vraag is reeds behandeld in het arrest van 24 februari 1987 (gevoegde zaken 379-381/85 en 93/86, Giletti e.a., Jurispr. 1987, blz. 955), waarin het Hof overwoog, dat voor zover een wetgeving als thans in geding, recht geeft op aanvullende uitkeringen ter verhoging van de sociale-zekerheidspensioenen, zonder dat daarbij de individuele behoeften en de persoonlijke situatie in aanmerking worden genomen — hetgeen kenmerkend is voor de bijstand —, zij tot het stelsel van de sociale zekerheid in de zin van verordening nr. 1408/71 behoort.

9 Mitsdien moet op de eerste vraag worden geantwoord, dat verordening nr. 1408/71 van haar materiële werkingssfeer niet uitsluit een door een nationaal solidariteitsfonds betaalde aanvullende uitkering, die wordt toegekend aan personen die een ouderdoms-, weduwen- of invaliditeitspensioen ontvangen, ten einde hun een minimuminkomen te verzekeren, voor zover de betrokkenen een wettelijk beschermd recht op toekenning van een dergelijke uitkering hebben.

De tweede vraag

10 De tweede vraag betreft de personele werkingssfeer van verordening nr. 1408/71 in verband met de situatie van iemand die in een Lid-Staat een pensioen ontvangt, niet de nationaliteit van een Lid-Staat bezit noch staatloze is en gehuwd is met een werknemer die onderdaan is van eerstbedoelde Lid-Staat.

11 Volgens artikel 2, lid 1, van verordening nr. 1408/71 is deze verordening van toepassing „op werknemers op wie de wetgeving van een of meer Lid-Staten van toepassing is of geweest is, en die onderdanen van een der Lid-Staten... zijn, alsmede op hun gezinsleden en op hun nagelaten betrekkingen". Gelijk het Hof overwoog in zijn arrest van 23 november 1976 (zaak 40/76, Kermaschek, Jurispr. 1976, blz. 1669), kunnen gezinsleden van een werknemer ingevolge verordening nr. 1408/71 alleen maar aanspraak maken op afgeleide rechten, dat wil zeggen rechten verkregen in de hoedanigheid van gezinslid van een werknemer.

12 In casu blijkt uit het dossier, dat de aanvullende uitkering van het Fonds national de solidarité aan ontvangers van bepaalde pensioenen wordt betaald, ongeacht of

zij al dan niet verwant zijn met een werknemer. Het recht op deze aanvullende uitkering is mitsdien geen afgeleid recht in de zin van verordening nr. 1408/71.

13 Hieruit volgt, dat een gezinslid van een werknemer die onderdaan is van een Lid-Staat, zich niet op verordening nr. 1408/71 kan beroepen ter verkrijging van een aanvullende uitkering die gekoppeld is aan een pensioen dat hij in die Lid-Staat ontvangt in een andere hoedanigheid dan die van gezinslid van een werknemer.

14 In haar opmerkingen voor het Hof heeft de Commissie nog de vraag besproken, of de belanghebbende in een geval als het onderhavige op grond van verordening nr. 1612/68 van de Raad van 15 oktober 1968 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap (PB 1968, L 257, blz. 2), in een Lid-Staat aanspraak zou kunnen maken op dezelfde sociale voordelen als nationale werknemers. Zij komt evenwel tot de slotsom dat dit niet het geval is.

15 Die conclusie moet worden bijgetreden. Zoals het Hof immers overwoog in zijn arrest van 27 oktober 1982 (gevoegde zaken 35 en 36/82, Morson en Jhanjan, Jurispr. 1982, blz. 3723), kunnen de verdragsbepalingen betreffende het vrije verkeer van werknemers niet worden toegepast op situaties die geen enkele aanknoping hebben met een van de situaties waarvoor het gemeenschapsrecht is geschreven. Dit is ongetwijfeld het geval bij werknemers die nooit gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer binnen de Gemeenschap.

16 Mitsdien kan een gezinslid van een werknemer die onderdaan is van een Lid-Staat, zich niet beroepen op verordening nr. 1612/68 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap, ter verkrijging van dezelfde sociale voordelen als nationale werknemers, wanneer de werknemer tot wiens gezin hij behoort, nooit gebruik heeft gemaakt van zijn recht van vrij verkeer binnen de Gemeenschap.

Kosten

17 De kosten door de Franse regering en de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

uitspraak doende op de door het tribunal des affaires de sécurité sociale te Nanterre bij vonnis van 9 oktober 1986 gestelde vragen, verklaart voor recht:

1) Verordening nr. 1408/71 betreffende de toepassing van de sociale-zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, sluit niet van haar materiële werkingssfeer uit een door een nationaal solidariteitsfonds betaalde aanvullende uitkering, die wordt toegekend aan personen die een ouderdoms-, weduwen- of invaliditeitspensioen ontvangen, ten einde hun een minimum inkomen te verzekeren, voor zover de betrokkenen een wettelijk beschermd recht op toekenning van een dergelijke uitkering hebben.

2) Een gezinslid van een werknemer die onderdaan is van een Lid-Staat,

   — kan zich niet beroepen op verordening nr. 1408/71 ter verkrijging van een aanvullende uitkering die gekoppeld is aan een pensioen dat hij in die Lid-Staat ontvangt in een andere hoedanigheid dan die van gezinslid van een werknemer;
   — kan zich niet beroepen op verordening nr. 1612/68 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap, ter verkrijging van dezelfde sociale voordelen als nationale werknemers, wanneer de werknemer tot wiens gezin hij behoort, nooit gebruik heeft gemaakt van zijn recht van vrij verkeer binnen de Gemeenschap.

Rodríguez Iglesias Koopmans Kakouris

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 17 december 1987.

De griffier

P. Heim

De president van de Vierde kamer

G. C. Rodríguez Iglesias